

Meer over negatief meer

Norbert Corver

NEERLANDISTIEK.NL 07.03; GEPUBLICEERD: [mei 2007]

Samenvatting

Dit artikel bespreekt de syntaxis van het element 'meer', zoals dat voorkomt in negatieve zinnen van het type 'Jan heeft niet meer gehuild.' Ik probeer te laten zien dat dit negatieve 'meer' zich binnen de zogenaamde NegP-projectie bevindt, die deel uitmaakt van de functionele zinsarchitectuur. Ook worden er in het artikel enkele dimensies van taaldiversiteit aangestipt die te maken hebben met negatief 'meer,' een element dat tot nu toe ietwat ondergeschoven is geweest in studies op het gebied van negatie.

1. Inleiding

De uitdrukking van negatie in natuurlijke taal vormt een belangrijk thema in hedendaags syntactisch onderzoek.¹ Kenmerkend voor dit empirische domein is de rijkheid aan expressiemogelijkheden. Dit geldt ook voor de Nederlandse taal. Oudere en hedendaagse variëteiten van het Nederlands vertonen een keur aan negatieve taalpatronen. Paardekoopers studie naar de opkomst en ondergang van het ontkennende woord *ne/en* geeft daar ook blijk van. Enkele voorbeelden van negatieve taalvormen worden gegeven in (1)-(3).²

(1)	Jan wist niet wat hij moest doen	(Standaard-Nederlands)
(2)	Si en wisten niet wat doen	(Middelnederlands)
	da Valère die boeken nie an zijn voader en toogt	(Westvlaams)
	Dat is iets dat ik niet en wil	(Aarschots)
(3)	Si ne weten wat best doen	(Middelnederlands)

(1) illustreert wat Paardekooper aanduidt als “eenzaam niet.” (2) illustreert het *en/ne..niet*-patroon, d.w.z. het patroon waarin niet vergezeld gaat van het clitische, ontkennende woordje *en/ne*. (3) toont aan dat dit clitische element ook soms eenzaam voor kan komen.

Naast bovengenoemde ontkenningen zijn er ook stapelpatronen, d.w.z. negatiepatronen waarin twee of meer niet-woorden samen voorkomen. Paardekooper onderscheidt daarbij twee subtypes: (a) het patroon waarin het tweede niet-woord uitloop is in de negatieve zin, d.w.z. de zin afsluit (voortaan: het afsluitende patroon; zie (4)); (b) het patroon waarin het tweede niet-woord niet afsluitend is, maar zinsintern cumulatief (voortaan: het cumulatieve patroon; zie (5)).

(4)	a. Hy het nie gewag nie	(Afrikaans)
	b. Hij zal niet komen nie	(Aarschots)
(5)	a. Ik ben daar nog nooit niet geweest	(Aarschots)
	b. Zo iets is nievers niet te vinden	
	c. 'k Heb niemand niet gezien	

Belangrijk is dat de ontkenningen in de bovenstaande zinnen elkaar niet tot een bevestigende

¹ De auteur is verbonden aan het Onderwijsinstituut Nederlandse Taal en Cultuur en aan het Utrecht Institute of Linguistics-OTS. Adres: Trans 10, 3512 JK Utrecht.

² De meeste voorbeelden uit het Middelnederlands in dit artikel zijn ontleend aan Stoett (1923). De voorbeelden uit het Aarschots zijn afkomstig uit de studie van Pauwels (1958) en die uit het Westvlaams uit Haegeman (1995).

mededeling opheffen. De betekenis van de zin is ontkennend.

Ook komen er combinaties voor van beide stapelvormen, eventueel in combinatie met en/ne (voorbeelden uit het Aarschotse dialect):

- (6)
- a. Ik heb niemand niet gezien nie
 - b. Ik geloof dat er niemand op zijn plaats niet (en) zat nie
 - c. Zie dat er niemand niet binnen en komt
 - d. Ik geloof dat hij met Nieuwjaar niets van zijn peter niet gehad en heeft

De hierboven genoemde negatiepatronen kunnen tevens uitgebreid worden met het woordje meer. Enkele voorbeelden:³

- (7)
- a. Jan heeft niet meer gehuild
 - b. 'k en weet niet mee juste hoe daten noemde
 - c. Aos ge nieks an i lijf mier en het da deugd, zijde wel geforseerd van valsch goed te kuupe!
 - d. Mijn broer is al in drie weken niet meer thuis geweest nie
 - e. Ik heb al in acht dagen niets niet meer gegeten nie

Paardekooper besteedt in zijn artikel geen aandacht aan het voorkomen van meer in negatieve omgevingen. In zijn Beknopte ABN-syntaxis (5de druk: 620) treffen we echter een summiere bespreking van meer als wat Paardekooper noemt 'ontkennendwoord-patroondeel' aan. Hij geeft daarin onder meer de volgende voorbeelden van het voorkomen van meer:

- (8)
- a. m'n horloge doet het niet meer
 - b. m'n horloge doet het niet goed meer
 - c. hij komt hier tegenwoordig nooit meer
 - d. niemand komt hier tegenwoordig meer
 - e. dat gebeurt weinig meer
 - f. dat gebeurt nauwelijks meer

Paardekooper merkt op dat meer hier onbeklemtoond moet zijn en dat dit meer duidelijk geen vergrotende trap is. Hij sluit zijn bespreking af met de opmerking (p. 620): "Dit volkomen apart staande meer verdient een aparte naam; het is in geen geval een bwbn."; 'bwbn' staat voor een woord dat kern

³ (7a) is Standaard-Nederlands, (7b) is het dialect van Poperinge (Vanacker 1995), (7c) is Gents (Overdiep 1933), (7d,e) Aarschots.

van een bijwoord- of bijvoeglijk naamwoord-patroon kan zijn.

In dit artikel beoog ik nader inzicht te verkrijgen in de syntactische eigenschappen van het element meer dat we aantreffen in syntactische contexten van negatie. De aparte naam die ik in het kader van dit artikel eraan zal toekennen is 'negatief meer'. In mijn bespreking zal ik ook enige aandacht besteden aan de variatiemogelijkheden binnen dit syntactische negatiepatroon dat meer bevat. Daarmee krijgen we een beetje zicht op de (micro-)verschillen die zijn toegestaan tussen nauw verwante taalsystemen. De vraag aangaande de dialectische spreiding van de verschillende patronen zullen we in het korte bestek van dit artikel buiten beschouwing laten. Het theoretisch kader dat de achtergrond vormt van mijn beschouwing is dat van de generatieve syntaxis.

2. Enkele taalwaarnemingen over 'negatief meer'

In deze paragraaf worden een aantal syntactische eigenschappen van negatief meer aangestipt. Het ligt voor de hand om te laten zien dat negatief meer slechts in contexten van negatie kan voorkomen. Dat wordt geïllustreerd aan de hand van de onderstaande voorbeelden, waarin de a-zin telkens een negatie-element bevat en de b-zin een niet-negatief element. Uit de onwelgevormdheid van de b-zinnen blijkt dat negatief meer de aanwezigheid vereist van een ontkenkend woord.⁴

- (9) a. Er had toen niemand meer naar hem gekeken
b. *Er had toen iemand meer naar hem gekeken
- (10) a. Jan had toen niks/niets meer van hem vernomen
b. *Jan had dit/iets/alles meer van hem vernomen
- (11) a. Ik heb ze nergens meer aangetroffen
b. *Ik heb ze overal/ergens meer aangetroffen
- (12) a. Ik heb ze nooit meer gezien
b. *Ik heb ze ooit/altijd meer gezien
- (13) a. Ik heb haar nauwelijks meer gezien
b. *Ik heb haar vaak meer gezien
- (14) a. Ik heb sindsdien geen brief meer ontvangen
b. *Ik heb sindsdien een/zo'n brief meer ontvangen
- (15) a. Zonder de cijfers meer gezien te hebben noemde hij de getallenreeks zo op
b. *Na de cijfers meer gezien te hebben noemde hij de getallenreeks zo op

⁴ Let op dat sommige van de b-zinnen welgevormd zijn onder een vergrotende (d.w.z. comparatieve) interpretatie van *meer*. (11b) kan bijvoorbeeld de interpretatie hebben: 'ik heb ze ergens vaker aangetroffen.' Onder een dergelijke 'comparatieve' interpretatie draagt *meer* overigens klemtoon. Het gaat mij hier om de betekenis van de zin waarin *meer* onbeklemtoond is.

Aanwezigheid van een ontkennend woord alleen is niet voldoende voor legitimatie van het negatieve meer. Allereerst moet het ontkennende woord en meer zich in dezelfde deelzin bevinden. Dit blijkt uit de volgende voorbeelden:

- (16)
- a. Niemand herinnerde zich meer [dat Jan hem had gezien]
 - b. *Niemand herinnerde zich [dat Jan hem meer had gezien]
 - c. Jan herinnerde zich [dat niemand hem meer gezien had]
 - d. *Jan herinnerde zich meer [dat niemand hem gezien had]

In de onwelgevormde zin (16b) bevindt niemand zich in de hoofdzin, terwijl meer onderdeel is van de ingebedde zin. In (16d) zien we het omgekeerde patroon: meer staat in de hoofdzin en niemand in de bijzin. In de welgevormde zin (16a) bevinden niemand en meer zich allebei in de hoofdzin en in (16c) staan beide woorden in de bijzin. Concluderend kunnen we stellen dat er een nabijheidsconditie (d.w.z. deel uitmaken van dezelfde deelzin) van toepassing is op de relatie tussen het ontkennende woord en negatief meer.

Nabijheid is echter nog niet voldoende. Vanuit lineair perspectief is er sprake van een vaste ordening van ontkennend woord en negatief meer: het ontkennende woord moet voorafgaan aan meer. Dit blijkt bijvoorbeeld uit (17) en (18).

- (17)
- a. Er had toen niemand meer een boek gelezen
 - b. *Er had toen een jongen meer niets gelezen
 - c. Er had toen een jongen niets meer gelezen
- (18)
- a. Ik heb toen niemand meer een boek gegeven
 - b. *Ik heb toen één jongen meer niets gegeven
 - c. Ik heb toen één jongen niets meer gegeven

In de a-zinnen gaat het ontkennende woord (niemand) vooraf aan meer. In de onwelgevormde b-zinnen, echter, volgt het ontkennende woord op meer. De c-zinnen laten wederom zien dat de zin welgevormd is als het ontkennende woord voorafgaat aan meer.

Het ontkennende woord moet dus voorafgaan aan negatief meer, en wel binnen dezelfde deelzin. Zoals de onderstaande voorbeelden laten zien is daar veelal sprake van adjacentie (d.w.z. aangrenzendheid) van de twee elementen die in een afhankelijkheidsrelatie tot elkaar staan.

Norbert Corver- Meer over negatief meer

- (19) a. Er heeft toen niemand meer een boek gelezen
b. *?Er heeft toen niemand een boek meer gelezen
- (20) a. Jan heeft nooit meer een boek gelezen
b. *?Jan heeft nooit een boek meer gelezen
- (21) a. Jan heeft nauwelijks meer een lied gezongen
b. *?Jan heeft nauwelijks een lied meer gezongen

Interessant is nu dat de adjacentie verbroken kan worden als de direct object-NP definitief is. Naast de volgorde in de a-zinnen hebben we ook de volgorde in de b-zinnen:

- (22) a. Er heeft toen niemand meer dat boek gelezen
c. Er heeft toen niemand dat boek meer gelezen
- (23) a. Jan heeft nooit meer dat boek gelezen
c. Jan heeft nooit dat boek meer gelezen
- (24) a. Jan heeft nauwelijks meer dat lied gezongen
c. Jan heeft nauwelijks dat lied meer gezongen

Een ander geval waarin de adjacentie-relatie (en zelfs de nabijheidseigenschap) verbroken wordt betreft zinnen waarin het ontkennende woord vooropgeplaatst wordt:

- (25) a. Er heeft toen niemand meer dat boek gelezen
b. Niemand heeft er toen meer dat boek gelezen
- (26) a. Ik heb niemand meer gesproken
b. Niemand heb ik meer gesproken
- (27) a. Jan heeft niets meer gekocht
b. Niets heeft Jan meer gekocht

Een belangrijke vraag die we ons moeten stellen is of de sequentie ontkennend woord + meer een constituent vormt. Het feit dat de sequentie moeilijk vooropgeplaatst kan worden (de zogenaamde eenzinsdeelproef) suggereert dat het niet tezamen een syntactische eenheid vormt (zie ook Paardekooper 1977:620):

structuur hebben. De eerste uitbreidende positie wordt wel het complement genoemd: in (30) is VP het complement van Neg, NegP het complement van I, en IP het complement van C. De tweede uitbreidende positie wordt aangeduid met de term 'specificeerder'. Deze positie fungeert veelal als een landingspositie voor een verplaatste constituent. Deze constituent vindt zijn oorsprong in een andere positie in de syntactische structuur (bijvoorbeeld ergens binnen VP), alwaar hij een bepaalde betekenseigenschap heeft ontvangen (bijv. een thematische eigenschap zoals 'actor'). Verplaatsing zorgt ervoor dat de constituent in een syntactische (i.h.b. functionele) omgeving terecht komt die geassocieerd is met een bepaald grammatisch kenmerk (bijv. interrogatief of topic). Deze structurele omgeving wordt wel aangeduid als de Spec(ificeerder)-hoofd-configuratie. Het woord in de functionele hoofdpositie en de woordgroep (XP) die de Spec-positie bezet stemmen overeen in een bepaalde grammatische eigenschap. Er is met andere woorden sprake van een congruentierelatie. Enkele transparante voorbeelden van deze Spec-hoofd-congruentierelatie worden gegeven in (31):⁶

- (31) a. Ik vraag me af [_{CP} wie_{+wh} [_{C'} of_{+wh} [_{IP} hij [_{VP} --- zoende]]]]
b. Ik denk dat [_{IP} hij_{+3sg} [_{I'} [_{VP} --- slaap] -t_{+3sg}]]

In (31a) is de vragende direct object-NP wie naar de Spec-positie verplaatst van het voegwoord of, dat gegeven het vragende karakter gespecificeerd is voor het kenmerk +wh (d.w.z. +interrogatief). Het vragende voornaamwoord en het voegwoord delen dus de eigenschap +wh. In (31b) is de subject-NP hij vanuit de VP (waarbinnen hij zijn thematische rol ACTOR ontvangt van het werkwoord) verplaatst naar de Spec-positie van I. Het verplaatste pronomen en I congrueren voor het kenmerk 'derde persoon enkelvoud.'

De conditie dat een constituent XP met een bepaald grammatisch kenmerk (bijv. [+interrogatief]) voor legitimatie binnen de zin in een locale structurele relatie (d.w.z. de Spec-hoofd-relatie) met een functioneel hoofd met hetzelfde kenmerk moet staan wordt in de generatieve literatuur wel aangeduid als een "criterium-conditie" (zie Rizzi 1990). De criterium-conditie heeft het volgende formaat:

- (32) XPF en XF moeten in een Spec-hoofd-relatie staan, waarbij F = Wh (= interrogatief), φ (= congruentiekenmerken persoon/getal),

Deze criterium-conditie wordt ook van toepassing geacht op het grammatische kenmerk Negatie (zie onder meer: Haegeman en Zanuttini 1991, Haegeman 1995). Er wordt dan naar analogie van het zogenaamde Wh-criterium — een XP_{+wh} en X_{+wh} moeten in een Spec-hoofd-relatie staan — gesproken over het Neg(atie)-criterium:

- (33) XP_{+Neg} en X_{+Neg} moeten in een Spec-hoofd-relatie staan

⁶ Zoals weergegeven in (31b) ga ik er even vanuit dat de finiete flexie (-t) een aparte syntactische positie bezet, d.w.z. I.

Net als het Wh-criterium ervoor zorgt dat een vragende XP (d.w.z. XP_{+wh}) naar het begin van de zin wordt verplaatst (d.w.z. naar de Spec-positie van C_{+wh}), zorgt het Neg-criterium ervoor dat een negatieve constituent (XP) naar de Spec-positie wordt verplaatst van het functionele hoofd Neg. Evidentie voor deze “aantrekkingskracht” van het functionele Neg-hoofd is afkomstig van de plaatsing van negatieve zinsdelen (zie onder meer Haegeman 1995, Klooster 2000). Zoals blijkt uit een vergelijking van de voorbeelden in (34) met die in (35), vertonen zinsdelen met een negatieve betekenis een beperkte distributie: er zijn plaatsen in de zin waar negatieve constituenten niet mogen voorkomen.

- (34) a. Jan hoefde [op niemand] te wachten
 b. *Jan hoefde te wachten [op niemand]
- (35) a. Jan bleek [op iemand] te wachten
 b. Jan bleek te wachten [op iemand]

Zo ook:

- (36) a. *Marie vermoedde dat Jan bang [voor niemand] was
 b. Marie vermoedde dat Jan [voor niemand] bang was
- (37) a. Marie vermoedde dat Jan bang [voor iemand] was
 b. Marie vermoedde dat Jan [voor iemand] bang was

Uit deze woordvolgordefeiten is wel geconcludeerd dat er een bepaalde positie in de zinsstructuur moet zijn waar negatieve constituenten gelegitimeerd worden. Net zoals een interrogatief zinsdeel in de omgeving (d.w.z. binnen de woordgroepprojectie) van het functionele hoofd C_{+wh} moet worden geplaatst, zo moet een negatief zinsdeel in de nabije omgeving (d.w.z. projectie) van het functionele hoofd Neg ($=F_{+Neg}$) worden geplaatst. Deze situatie kan bereikt worden door het negatieve zinsdeel (bijvoorbeeld de PP met de functie van voorzetselvoorwerp) te verwijderen uit zijn (VP-interne) thematische positie en te verplaatsen naar een positie binnen de projectie van Neg. Schematisch:⁷

- (38) [.....[$_{NegP}$ XP_{+Neg} [$_{Neg}$ Neg [$_{VP}$ ---.....]]]]

Nu we enige ondersteuning hebben voor de aanwezigheid van een zinsstructuurpositie (d.w.z. Neg) die geassocieerd is met de eigenschap Negatie, kunnen we verder kijken naar de “bouw” van dit stukje functionele taalarchitectuur. In overeenstemming met de X-bar-theorie projecteert het functionele hoofd Neg de volgende taalstructuur:

⁷ In (38) staat de verplaatste constituent in de Spec-positie van $NegP$. Later zullen we zien dat de verplaatste negatieve constituent in een positie staat geadjungeerd aan $NegP$; d.w.z.:

- (i) [.....[$_{NegP}$ XP_{+Neg} [$_{NegP}$ Spec [$_{Neg}$ Neg [$_{VP}$ ---.....]]]]]]

(39) [_{NegP} Spec [_{Neg'} Neg XP]]

Hoe wordt dit stukje taalstructuur nu “ingevuld”? In navolging van onder meer Pollocks (1989) analyse van zinsnegatie (ne...pas) in het Frans stelt Haegeman (1995:28) voor het Westvlaams voor dat het negatiepatroon niet...en/ne de volgende structuur heeft:

- (40) a. [_{NegP} pas [_{Neg'} ne XP]] (Frans)
b. [_{NegP} niet [_{Neg'} ne/en XP]] (Westvlaams)

Een zin als (2b), hier herhaald als (41), heeft de onderliggende structuur in (42a) en na toepassing van verplaatsing de afgeleide structuur in (42b) (voor het gemak heb ik de subject-NP Valère direct in [Spec,IP] gezet). De verplaatsingsoperaties die werkzaam zijn geweest om (42b) af te leiden zijn de volgende: (i) hoofdverplaatsing van V naar Neg, resulterend in het complexe woord en+toog; (ii) hoofdverplaatsing van en+toog naar I, met als resultaat de vorm [[en+toog]+t]; (iii) scrambling (d.w.z. linkswaartse verplaatsing van een XP vanuit een VP-interne positie naar een positie in het ‘middenveld’ van de zin) van de definiëte direct-object-NP de boeken naar een zinspositie voorafgaand aan de negatie nie.

(41) da Valère die boeken nie an zijn voader en toogt

- (42) a. [_{CP} da [_{IP} Valère [_{NegP} nie [_{Neg'} en [_{VP} [die boeken] [an zijn voader] toog]]]-t]]
b. [_{CP} da [_{IP} Valère die boeken [_{NegP} nie [_{Neg'} --- [_{VP} --- [an zijn voader]]]]] [en+toog+t]]]

Waar staat nu het eenzame niet in een taal als het Standaard-Nederlands? Haegeman (1995:179) neemt aan dat niet in de Spec-positie van Neg staat. De Neg-positie zelf wordt in dat geval bezet door een fonetisch leeg functioneel element (hier aangeduid door \emptyset), dat gespecificeerd is met het grammatische kenmerk +Neg. Een zin als (43a) heeft de onderliggende structuur in (43b) en de afgeleide structuur in (43c):⁸

⁸ In Barbiers (2002) wordt voorgesteld dat ‘eenzaam’ *niet* zowel in de Spec-positie van NegP kan staan als in de functionele hoofdpositie (d.w.z. Neg^o). Evidentie hiervoor komt van het vooropplaatsingsgedrag van eenzaam *niet*: als een woord (of reeks van woorden) voor het finiete werkwoord in de hoofdzin kan komen te staan (d.w.z. in [Spec,CP]), dan vormt dat woord (of de reeks van woorden) een constituent van het type XP. Barbiers toont aan dat deze *niet*-vooropplaatsing alleen mogelijk is als het complement van het werkwoord een zin (CP) is.

- (i) a. Ik had wel gezien dat Jan aankwam, maar NIET had ik gezien dat Ed vertrok
b. *Ik had Jan wel gezien, maar NIET had ik Marie gezien

Een soortgelijk verschil treffen we aan bij *niet meer*.

- (ii) a. Ik had nog wel gezien dat Jan binnenkwam, maar NIET meer had ik gezien dat Els binnenkwam
b. *?Ik had Jan nog wel gezien, maar NIET meer had ik Marie gezien

- (43)
- a. dat Jan die boeken niet aan zijn vader geeft
 - b. [CP dat [IP Jan [NegP niet [Neg' Ø [VP [die boeken] [aan zijn vader] geef]]] -t]]
 - c. [CP dat [IP Jan die boeken [NegP niet [Neg' --- [VP --- [aan zijn vader]]]]] [Ø+geef+t]]

Als de NegP-projectie het domein van de zinsarchitectuur vormt waarin de eigenschap Negatie gerepresenteerd wordt, dan ligt het voor de hand dat ook negatieve zinsdelen zich “aangetrokken” voelen tot dit domein. Zoals we in (34), (35), (36) en (37) gezien hebben doet het distributieve gedrag van negatieve zinsdelen inderdaad vermoeden dat ze gelegitimeerd worden in het functionele NegP-domein. In navolging van Haegeman (1995) zal ik het verplaatsingsproces dat het negatieve zinsdeel binnen de Neg-projectie plaatst aanduiden met de term ‘Neg-verplaatsing.’ Neg-verplaatsing hecht het negatieve zinsdeel d.m.v. adjunctie vast aan de Neg-projectie (zie voetnoot 6).

- (44)
- a. .. [CP dat [IP Jan [NegP Ø [VP [AP bang [PP voor niemand]] was]]]l_{3p.sg.OVT}]]
 - b. .. [CP dat [IP Jan [NegP voor niemand [NegP --- [VP [AP bang ---]]]]] [Ø+was]]

De stap naar het cumulatieve stapelpatroon (in de generatieve taalkunde aangeduid als het verschijnsel Negative Concord) is nu eenvoudig te maken. In talen/dialecten die een zin als (45a) toestaan, is het mogelijk om gelijktijdig een door niet gevulde Spec-positie te hebben en één of meer negatieve zinsdelen vastgehecht aan de Neg-projectie (zie Haegeman 1995 voor een uitvoerige bespreking). Zoals weergegeven in (45b), zijn de negatieve constituenten niemand en geen natte voeten vastgehecht aan de projectie NegP. De Spec-positie van deze projectie wordt bezet door niet.

- (45)
- a. Ik denk dat er nu niemand geen natte voeten niet krijgt
 - b. [CP dat [IP er nu [NegP niemand [NegP geen natte voeten [NegP niet [Neg' --- [VP --- ---]]]]]] [Ø+krijgt]]

Beschouw nu ook de volgende voorbeelden uit het Aarschots:

Barbiers stelt voor dat de XP *niet* in (ia) een argumentpositie binnen de VP bezet en als zodanig vooropgeplaatst kan worden naar [Spec,CP]. Ook merkt hij op dat “dit argumentele *niet*” in bepaalde constructies voorafgegaan kan worden door *van*, zoals in: *Ik denk van niet*. Dit laatste is overigens onmogelijk met *niet meer*.

- (iii)
- a. A: Denk je dat Jan komt? B: Ik denk van niet
 - b. A: Denk je dat Jan nog komt? B: *Ik denk van niet meer

Nader onderzoek is hier nodig. In dit artikel volg ik Haegemans (1995) analyse, volgens welke eenzaam *niet* (altijd) in [Spec,NegP] staat, waarbij de hoofd-positie fonetisch leeg is.

- (46) a. Ik geloof dat er niemand niet op zijn plaats zat
b. Ik geloof dat er niemand op zijn plaats niet zat

In (46a) is de subject-NP niemand verwijderd uit de VP, waar hij zijn thematische rol ontvangt, en verplaatst naar een positie aangehecht aan NegP. De PP op zijn plaats, het complement van zat, blijft hier in zijn basispositie staan. Als we nu (46b) beschouwen, dan zien we dat op zijn plaats zich nu ook bevindt in een positie voorafgaand aan niet. Bovendien volgt het op de negatieve constituent niemand. In navolging van Haegeman (1995) neem ik aan dat in een zin als (46b) de (niet-negatieve) PP eveneens gescrambled is naar een positie geadjungeerd aan de NegP-constituent. Schematisch ziet (46b) er dan uit zoals in (47):

- (47) [CP dat [IP er [NegP niemand [NegP op zijn plaats [NegP niet [Neg' --- [VP --- ---]]]]] [Ø+zat]]]

De negatieve constituent kan niet alleen gescrambled worden, hij kan ook vooropgeplaatst worden en in [Spec,CP] komen te staan, zoals in (48). Met Haegeman (1995) neem ik aan dat het functionele hoofd Neg (hier fonetisch leeg: Ø) zich d.m.v. hoofdverplaatsing verbindt met het finiete werkwoord. Dit complexe hoofd verplaatst naar de C-positie. Aangezien de C positie nu bezet wordt door een finiet werkwoord dat gespecificeerd is voor het kenmerk +Neg, kan de [Spec,C]-positie bezet worden door een negatieve constituent. We hebben een locale Spec-hoofd-congruentierelatie.

- (48) [CP Niemand [C' [Ø+heb] [IP ik [NegP (niet) [Neg' --- [VP --- gezien]]] ---]]]

4. negatief meer en NegP

Nu we het deeldomein van de zinsstructuur hebben bepaald waarin Negatie gerepresenteerd wordt en hebben gezien hoe de verschillende negatiepatronen als vormgevingen van deze Negatie-projectie kunnen worden beschouwd, keren we in deze paragraaf terug naar de syntaxis van negatief meer. Laten we beginnen met de vraag waar meer zich bevindt binnen de negatieve zin. Aangezien dit meer afhankelijk is van de aanwezigheid van een nabije negatieve constituent (zie (9) t/m (16)) is het waarschijnlijk dat meer zich bevindt binnen de NegP. Maar waar? Naar analogie van het Franse negatiepatroon ne...plus (zoals in: Je n'avais plus conscience du temps) zou men voor kunnen stellen dat meer, net zoals plus, zich bevindt in de Spec-positie van NegP:

- (49) a. [NegP plus [Neg' ne XP]]
b. [NegP niet meer [Neg' ne/en XP]]

De volgende zinnen, waarin het negatief-clitische element en aanwezig is, suggereren dat (49b) een te

verdedigen structuur is.⁹ Als en het hoofd is van NegP, dan moet niet mee(r) zich in de Spec-positie bevinden.

- (50)
- a. 'k en weet niet mee juste hoe daten noemde
 - b. Ik geloof dat ik van die affaire niets niet meer en weet (nie)
 - c. Iederien heet ondervonde, aos ge te lange wacht van iets te doen, dat 't nie goe nie mier en gaot

Dit zou voor dialecten met "eenzaam" niet meer tot de volgende structuur leiden (met de aanname dat een leeg element de functionele hoofdpositie bezet):

- (51) [NegP niet meer [Neg' Ø XP]]

Een zin als (52a) heeft dan de onderliggende structuur (52b) en de afgeleide structuur in (52c):

- (52)
- a. ...omdat Jan niet meer liedjes zong
 - b. ...omdat [_{IP} [_{NegP} niet meer [_{Neg'} Ø [_{VP} Jan liedjes zong]]] I]
 - c. ...omdat [_{IP} Jan [_{NegP} niet meer [_{Neg'} --- [_{VP} --- liedjes ---]]] Ø+zong]

Het feit dat niet meer geen stapelpatroon kan vormen met een erop volgend 'cumulatief' niet (zie Pauwels 1958:453 voor het Aarschots) suggereert dat niet meer dezelfde structurele positie bezet als dit cumulatieve niet binnen de NegP-projectie. Met andere woorden, ze zijn in complementaire distributie:

- (53) *Sinds april is hij niet meer niet uit zijn bed geweest

Het afsluitende nie is, overigens, in het Aarschots natuurlijk wel toegestaan in combinatie met niet meer:

- (54) Sinds april is hij niet meer uit zijn bed geweest nie

Ofschoon niet meer zelf niet gestapeld lijkt te kunnen worden (zie (53)), kan het zelf wel het ankerpunt zijn voor cumulatieve stapelpatronen. Beschouw bijvoorbeeld de volgende voorbeelden uit het Aarschotse dialect:

⁹ (50a) is afkomstig uit het dialect van Poperinge (zie Vanacker 1965). (50b) is een voorbeeld uit het Aarschots en (50c) is een voorbeeld uit het Gents, ontleend aan Overdiep (1933).

- (55)
- a. Hij wil [geen soep] niet meer eten
 - b. Ik heb al in acht dagen [niets] niet meer gegeten
 - c. Na acht uur laten de gendarmen hier [niemand] niet meer passeren
- (56)
- a. Hij zegt dat ik [nooit] [niets] niet meer zal krijgen
 - b. In dit bos heeft het enkele jaren geleden erg gebrand, maar daar is [nievers] [niets] nie meer van te zien
 - c. Ik denk dat er nu [niemand] [geen natte voeten] niet meer krijgt

Een zin als (56c) heeft de onderliggende structuur in (57a) en de afgeleide structuur in (57b):

- (57)
- a. [_{CP} dat [_{IP} er nu [_{NegP} niet meer [_{Neg'} Ø [_{VP} niemand geen natte voeten krijg]]] –t]]
 - b. [_{CP} dat [_{IP} er nu [_{NegP} niemand [_{NegP} geen natte voeten [_{NegP} niet meer [_{Neg'} --- [_{VP} --- --- ---]]]]] [Ø+krijgt]]]

Merk op dat meer altijd volgt op niet (bijv. nooit niet meer). We komen niet het patroon tegen waarin meer tussen het negatieve zinsdeel en de ontkenning niet in staat. Bijvoorbeeld:

- (58)
- a. *Ik heb al in acht dagen niets meer niet gegeten
 - b. *Hij wil [geen soep] meer niet eten
 - c. *Dat heeft hij nooit meer niet gevraagd

De onmogelijkheid van dit soort patronen suggereert dat het element meer in een relatie staat tot (en een eenheid vormt met) niet, en niet tot een of ander negatief zinsdeel (d.w.z. XP_{+neg}) dat voorafgaat aan meer. Schematisch:¹⁰

- (59)
- a. *_{[NegP} [_{XP_{+Neg}}] + meer [_{NegP} niet [_{Neg'} Neg XP]]]
 - b. [_{NegP} [_{XP_{+Neg}}] [_{NegP} niet meer [_{Neg'} Neg XP]]]

De cumulatieve patronen in (55) brengen ons direct bij de analyse van zinnen als (60) uit het Standaard-Nederlands:

¹⁰ Merk ook op dat *meer* achter de gehele negatieve nominale constituent staat (bijv. ...[weinig mensen] meer...). *Meer* volgt niet op het negatieve woord binnen de nominale woordgroep. Bijvoorbeeld:

- (i)
- a. *Hij lust [geen meer] soep
 - b. *Hij herkende [weinig meer] mensen

- (60)
- a. Hij wil [geen soep] meer eten
 - b. Ik heb al in acht dagen [niets] meer gegeten
 - c. Na acht uur laten de gendarmen hier [niemand] meer passeren

Aan de oppervlakte verschillen de zinnen in (55) en die in (60) in de aan- versus afwezigheid van het ontkennend woord niet. Door de afwezigheid van niet in (60) zou men kunnen denken dat meer een constituent vormt met de negatieve constituenten geen soep/niets/niemand. Men zou bijvoorbeeld geneigd kunnen zijn om een zin als (60b) te analyseren als een complexe direct object-NP, waarbij meer een uitbreiding is van niets:

- (61) Ik heb al in acht dagen [niets meer] gegeten

Volgens deze analyse, waarin niets meer een constituent (XP) vormt, zou niets meer vooropgeplaatst moeten kunnen worden naar de linkerperiferie van de zin (d.w.z. Spec,CP). Zoals de volgende voorbeelden echter laten zien levert een dergelijke voorplaatsing een twijfelachtig resultaat op (zie ook Paardekooper 1977):

- (62)
- a. ?*Geen soep meer wil hij eten
 - b. ?*Niets meer heb ik in acht dagen gegeten
 - c. ?*Niemand meer laten de gendarmen passeren

Een gespleten patroon levert een beter resultaat op (met nadruk op het negatieve zinsdeel):

- (63)
- a. Geen soep wil hij meer eten
 - b. Niets heb ik in acht dagen meer gegeten
 - c. Niemand laten de gendarmen meer passeren

De feiten in (62) en (63) suggereren dat de negatieve constituent niet een syntactische eenheid vormt met meer.¹¹ De meest voor de hand liggende analyse is die in (64a).¹² Een zin als (60b) heeft dan de

In paragraaf 5 kom ik even terug op de sekwentie in (ia), die wel in het dialect van Ruinen voorkomt.

¹¹ Als *meer* een eenheid zou vormen met een XP_{+neg} (bijv. [*niemand meer*], [*niets meer*], [*nooit meer*]), dan zou je verwachten dat het in het cumulatieve patroon (d.w.z. het negative concord-patroon) is toegestaan om iedere negatieve XP vergezeld te laten gaan van *meer*. Bijvoorbeeld zoals in (i). Dergelijke patronen ben ik echter in geen van de referentiogrammatica's tegengekomen.

Hij zegt dat ik [nooit meer] [niets meer] niet zal krijgen

¹² Ofschoon de meeste gegevens erop wijzen dat *meer* geen constituent vormt met een onmiddellijk voorafgaande negatieve XP, zijn er toch ook gegevens die in de richting van die mogelijkheid wijzen. Pauwels (1958: 453) merkt bijvoorbeeld de onderstaande Aarschotse zinnen op waarin *niet meer*

afgeleide structuur in (64b). Voor het gemak heb ik hier de operaties Verb Second en topicalisatie niet weergegeven.

- (64) a. [_{NegP} [_{XP+Neg}] [_{NegP} meer [_{Neg'} Neg XP]]]
b. ... [_{IP} ik [_{I'} al in acht dagen [_{NegP} niets [_{NegP} meer [_{Neg'} --- [_{VP} --- gegeten]]]]] [_{Ø+heb}]]

Het patroon in (59b) en dat in (64a) verschillen van elkaar in de vorm van het element dat [_{Spec,NegP}] bezet: niet meer versus niet. In de eerste vorm is het "negatieve" duidelijk herkenbaar in de vorm van niet.

Het Standaard-Nederlands (en andere dialecten) heeft dus de vorm meer in de Spec-positie van NegP. In het Aarschots (en andere dialecten) treffen we daar de vorm niet meer aan. Ten aanzien van de vorm meer kunnen we opmerken dat deze ook voorkwam in het Middelnederlands. Dit blijkt onder meer uit de volgende voorbeelden, ontleend aan Stoett (1923:162) en Van den Berg (1971):¹³

- (65) a. Menich wert daer gewont, dat hi meer en wert gesont
b. Weest seker dat gi mi meer en sult sien
c. Gine comt dor Gode ende staet in staden / Si en genesen meer der scaden
d. 'Als gij niet komt om Godswil en bijstand verleent, komen zij de ramp niet meer te boven.'

Het woord meer komt hier in combinatie voor met het clitische negatie-element en. Als we aannemen dat en het hoofd vormt van NegP en meer in de Spec-positie staat van NegP, dan kunnen we de zin Si en genesen meer der scaden in (65c) de basisstructuur in (66a) toekennen, en de afgeleide structuur in (66b):

twee maal in dezelfde zin voorkomt. Hij haast zich overigens te zeggen dat dit verschijnsel zeer zeldzaam is.

- (i) a. Ik doe **niets niet meer** van die prijs **niet meer** af
b. Sinds april is hij al **niet meer** uit zijn bed **niet meer** geweest

De plaatsing van *niets niet meer* in (ia) en *niet meer* in (ib) suggereert dat we hier te maken hebben met gescramblede negatieve constituenten. Ze worden immers gevolgd door (niet-negatieve) constituenten die eveneens gescrambled zijn. Voor zin (ia) zou dit bijvoorbeeld betekenen dat *niets nietmeer* een complexe negatieve XP vormt, zoals in de representatie in (ii) (ik ga wederom uit van bijzinsvolgorde):

- (ii) [_{CP} ... [_{IP} ik [_{NegP} [**niets niet meer**] [_{NegP} [**van die prijs**] [_{NegP} niet meer [_{Neg'} --- [_{VP} --- af ---] **Ø+doe**]]]]

¹³Het negatieve clitische elements kan soms ook ontbreken, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld genoemd in Stoett (1923:162):

- (i) Torec sloger twintech doot, dat si meer opstonden daer.

- (66) a. [CP [IP [NegP meer [Neg' en [VP si der scaden genees]]] –en]]
 b. [CP si [C' en+genesen [IP -- [NegP meer [Neg' --- [VP der scaden ---]]] ---]]]

We keren nog even terug naar de vorm niet meer, die we in structuur (59b) aantreffen. De vraag rijst wat de interne opbouw is van niet meer. Pauwels (1958) merkt voor het Aarschots op dat de vorm niet meer (uitgesproken als: nemie; 'e' is een schwa) als één geheel, d.w.z. een niet-samengesteld woord wordt gevoeld. De eerste syllabe van nemie is een toonloze schwa. De klemtoon valt op de tweede lettergreep (mie). In het Standaard-Nederlands is de situatie anders: het negatieve element nie(t) is niet gereduceerd tot een schwa en het is is de klemtoondragende lettergreep in niet meer.

- (67) a. Jan wist níet meer wat hij moest doen
 b. *Jan wist niet méér wat hij moest doen

Ik neem hier tentatief aan dat zowel in het Aarschots als in het Standaard-Nederlands de sequentie niet meer een enkel complex woord vormt (nietmeer), wellicht enigszins te vergelijken met het samengestelde woord nimmermeer (naast nimmer), waarin de klemtoon eveneens op het eerste lid valt: nimmermeer.

Laten we, nu we een syntactische analyse hebben voor het negatieve element (niet)meer, nog even terugkijken naar de taalwaarnemingen in paragraaf 2. In een zin als (9a) — Er had toen niemand meer naar hem gekeken — is de negatieve constituent niemand geadjungeerd aan de Neg-projectie. Het negatieve element meer bevindt zich in [Spec,NegP]. De voorbeelden in (16) laten zien dat een negatieve constituent XP_{+neg} alleen gelegitimeerd kan worden door in een locale relatie te treden met een meer bevattende NegP, die zich in dezelfde deelzin bevindt. De voorbeelden in (17) en (18) tonen aan dat de XP_{+neg} (links-)geadjungeerd moet worden aan de NegP via Neg-verplaatsing. De onwelgevormdheid van de b-zinnen in (19)-(21) is te wijten aan het feit dat (niet-specifieke) indefiniëte NPs niet gescrambled kunnen worden en dus niet tussen een negatieve constituent en meer in kunnen komen te staan. (22)-(24) zijn wel grammaticaal, omdat er een definiëte NP gescrambled is. In (25)-(27), tenslotte, is er een negatieve XP naar [Spec,CP] verplaatst. Onder de aanname dat het (fonetisch lege) Neg-hoofd na verplaatsing een complex hoofd vormt met het finiete werkwoord, kan de vooropgeplaatste XP_{+neg} in een locale (Spec-hoofd-)relatie treden met het Neg-kenmerk dat verbonden is met het finiete werkwoord dat in C staat. Een zin als (26c) heeft, bijvoorbeeld, de volgende structuur:

- (68) [CP niemand [C' [Ø+heb] [IP ik [NegP meer [Neg' – [VP --- gesproken]]] ---]]]

5. Enkele opmerkelijke patronen

Als we aannemen dat niet+meer een complex woord vormt (zie (59b)), dan lijken de volgende zinnen problematisch:

- (69) a. Ik hoop dat Jan niet meer boos is
b. Ik hoop dat Jan niet boos meer is
- (70) a. Ik geloof dat Jan niet meer ontevreden is
b. Ik geloof dat Jan niet ontevreden meer is
- (71) a. Je hoeft niet meer bang te zijn
b. Je hoeft niet bang meer te zijn

In de b-zinnen worden niet en meer van elkaar gescheiden door een adjectivale constituent. In de a-zinnen daarentegen vormen niet en meer een ononderbroken sequentie. Deze sequentie heeft de volgende basisstructuur voor een zin als (69a) (voor het gemak zet ik Jan direct in [Spec,IP]):

- (72) [CP dat [IP Jan [NegP nietmeer [Neg' Neg [VP [AP boos] is]]]]] I_{3p.sg.OTT}

Een analyse waarin de volgorde in (69b) wordt afgeleid door middel van verplaatsing van boos naar een positie tussen niet en meer in moet uitgesloten worden. Incorporatie van een adjectief in een negatief woord is een zeer ongebruikelijk proces. Bovendien zou het hoofdverplaatsing impliceren naar een constituent die zich in een Spec-positie bevindt. Ook dat is vrij ongewoon. Tenslotte zijn adjectieven (met name kale APs zoals boos) over het algemeen niet bijster mobiel. Kortom, de volgorde in de b-zinnen wordt niet afgeleid van die in de a-zinnen.

Een alternatieve analyse van de b-zinnen in (69)-(71) is de volgende: niet vormt samen met het adjectief (AP) een negatieve XP die vanuit het VP-domein verplaatst wordt naar NegP en daar wordt vastgehecht (geadjungeerd) aan NegP. We hebben hier dus te maken met constituent-negatie: het ontkennende woord niet vormt een constituent met de AP boos.¹⁴ De adjectivale constituent kan Neg-verplaatsing ondergaan omdat het door de aanwezigheid van niet het kenmerk +Neg draagt. Het element meer bevindt zich in [Spec,NegP].¹⁵

¹⁴ Constituent-negatie treffen we ook aan bij sequenties als:

- (i) a. Ik geloof dat zijn aanstelling [niet tijdelijk] was, maar permanent.
b. [Niet boos] was Jan, maar vrolijk.
c. Deze [[niet verwante] diersoort] leeft ergens in Siberië.

¹⁵ Bij adjectivale patronen waarin een PP-complement voorkomt kunnen het adjectief en de PP door *meer* van elkaar gescheiden worden (zie (ib)):

- (i) a. Ik hoop dat Jan **niet meer** [boos op Karel] is
b. Ik hoop dat Jan **niet** boos **meer** op Karel is

In het patroon in (ia) vormen *boos* en het PP-complement *op Karel* een syntactische eenheid. Het splitsingspatroon in (ib) suggereert dat de PP *op Karel* zich ook buiten de AP kan bevinden. In dat geval kan de AP (*niet boos*) via Neg-verplaatsing opschuiven naar een positie ter linkerzijde van *meer*. Achterlating van de PP zien we overigens ook bij andere AP-verplaatsingen:

- (ii) Ik weet niet [**hoe boos Jan op Karel** was]

(73) [CP dat [IP Jan [NegP [niet boos] [NegP meer [Neg' Neg [VP --- ---]]]]] Ø+is]]

Een zelfde analyse zou ten grondslag kunnen liggen aan zinnen van het volgende type:¹⁶

- (74) a. Ik geloof dat Jan toen niet meer veel at
 b. Ik geloof dat Jan toen niet veel meer at (klemtoon op veel)

Zin (74a) krijgt de structuur toegekend in (75a): veel blijft VP-intern en niet vormt een complex woord met meer. In (75b) hebben we eigenlijk te maken met een cumulatief patroon: niet veel vormt een negatieve constituent (constituent-negatie). Deze is door Neg-verplaatsing opgeschoven naar het NegP-domein, alwaar het geadjungeerd wordt.¹⁷

- (75) a. [CP dat [IP Jan toen [NegP nietmeer [Neg' Neg [VP veel at]]]]]
 b. [CP dat [IP Jan [NegP [niet veel] [NegP meer [Neg' Neg [VP --- ---]]]]] Ø+at]]

Dat deze analyse van de taalgegevens op het juiste spoor lijkt te zijn, wordt gesuggereerd door een interessant negatiepatroon dat beschreven is in Vanacker (1965). Vanacker (p. 42) merkt op dat zin 15 van de Nederlandse Dialektatlassen van E. Blancquaert en W. Pée (Vastelavond wordt niet veel meer gevierd) de volgende varianten oplevert in zuidelijke dialecten (Ik hou de spelling voor het gemak hetzelfde):

- (76) a. Vastelavond wordt niet veel meer gevierd (Patroon A; zie (75b))
 b. Vastelavond wordt niet veel niet meer gevierd (Patroon B)
 c. Vastelavond wordt niet meer veel gevierd (Patroon C; zie (75a))

Vanacker stelt de volgende typologie van zuidelijke dialecten vast:

¹⁶ Zin (74b) kan nog een andere lezing hebben, te weten een 'comparatieve', zoals in *Ik geloof dat Jan niet veel meer at dan Karel*. Onder deze lezing draagt *meer* overigens klemtoon: *niet veel méér*.

¹⁷ Pauwels (1956: 450, voetnoot 18) merkt voor het Aarschots het volgende negatiepatroon op.

(i) Ik ben **niet** in de stal van onze gebuur **niet** geweest

Hij spreekt in dit verband over een herhalend *niet*. Deze zin kan als volgt geanalyseerd worden (waarbij ik voor het gemak even uitga van een bijzinsvolgorde):

(ii) [CP dat [IP ik [NegP [**niet in de stal van onze gebuur**] [NegP niet [Neg' --- [VP --- geweest]]]]] Ø+ben]]

De sekwentie *niet in de stal van onze gebuur* vormt een negatieve constituent die Neg-verplaatsing heeft ondergaan. De constituent wordt geadjungeerd aan NegP. Het tweede ontkennende woord *niet* bevindt zich in [Spec, NegP]. Het (fonetisch lege) Neg-hoofd is geadjungeerd aan de persoonsvorm.

- (77)
- a. dialecten met alleen: niet veel meer
 - b. dialecten met alleen: niet veel niet meer
 - c. dialecten met alleen: niet meer veel
 - d. dialecten met niet veel meer naast niet veel niet meer
 - e. dialecten met niet veel meer naast niet meer veel

Patroon B in (76b) is natuurlijk bijzonder interessant. Het laat duidelijk zien dat het element niet dat onmiddellijk voorafgaat aan veel niet bij meer hoort; het tweede niet vormt immers een (woord)eenheid met meer. Schematisch ziet het patroon er uit als in (78).

(78)[NegP [niet veel] [NegP nietmeer [Neg' Neg [VP.....]]]] ...

Ter afsluiting van deze paragraaf wil ik nog even de aandacht vestigen op een opmerkelijk patroon dat gesignaleerd wordt in Sassen (1953:135) voor het dialect van Ruinen. Het gaat om patronen zoals in (79) (Spelling is enigszins aangepast).

- (79)
- a. ik hebe giin meer törf
 - b. hej mut ook al gien meer draank hebm

In het Standaard-Nederlands zijn deze volgordes onmogelijk. Het element meer moet volgen op het nomen:

- (80)
- a. *Ik heb geen meer turf
 - a.' Ik heb geen turf meer
 - b. *Hij moet ook al geen meer drank hebben
 - b.' Hij moet ook al geen drank meer hebben

Een sequentie zoals (80a') heb ik tot nu toe geanalyseerd als in (81):

(81) [CP ..[IP ik [NegP [geen turf] [NegP meer [Neg' --- [VP --- ---]]]]] Ø+heb]]

Het is zeer onwaarschijnlijk dat in een zin als (79a) geen verwijderd is uit de nominale constituent (DP) geen meer en geadjungeerd is aan NegP. Linkertakconstituenten kunnen immers gewoonlijk niet verwijderd worden uit een nominale woordgroep (zie Corver 1990):

(82) [CP ..[IP ik [NegP [giin] [NegP meer [Neg' --- [VP [--- törf] ---]]]]] Ø+hebe]]

Kortom, de sequentie *giin meer törf* moet DP-intern beregeld worden. Uitgebreid onderzoek is hiervoor nodig. Voorlopig stel ik tentatief voor dat de sekwentie *giin meer* (net zoals *niet meer*) een complex woord kan vormen in het dialect van Ruinen. Laten we aannemen dat dit complexe hoofd de D-positie kan bezetten. We krijgen dan de volgende structuur:¹⁸

(83) [DP [D' [D geenmeer] [NP törf]]]

Het moge duidelijk zijn dat nader onderzoek naar dit opmerkelijke Ruinense patroon noodzakelijk is.

6. Conclusie

In dit artikel heb ik enkele aspecten van de syntaxis van negatief meer onderzocht. Ik heb trachten te laten zien dat dit element zich binnen de NegP-projectie bevindt, die deel uitmaakt van de functionele zinsarchitectuur. Ook heb ik enkele dimensies van taaldiversiteit aangestipt die te maken hebben met het negatieve meer, een element dat tot nu toe ietwat ondergeschoven is geweest in studies op het gebied van negatie. Laat ik afsluiten met de opmerking dat er natuurlijk altijd nóg meer op te merken is over negatief meer.

Bibliografie

- Barbiers, S. 2002, 'Microvariation in negation in varieties of Dutch,' In: S. Barbiers, L. Cornips and S. van der Kleij (eds.), *Syntactic Microvariation*, Meertens Instituut, Amsterdam, 13-40.
- Berg, van den, B. 1971, *Inleiding tot de Middelnederlandse syntaxis*, Wolters-Noordhoff. Groningen.
- Corver, N. 1990, *The Syntax of Left Branch Extractions*, Doctoral dissertation, Tilburg University.
- Haegeman, L. 1995, *The Syntax of Negation*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Haegeman, L. en R. Zanuttini, 1991, 'Negative heads and the Neg criterion', *The Linguistic Review* 8, 233-252.
- Klooster, W.G. 2000, *Geen*. Over verplaatsing en focus, Afscheidsrede, Vossiuspers AUP.
- Overdiep, G.S. 1933, 'Negatie en andere syntactische vormen in de Gentsche Volkstaal', *Onze Taaltuin* II, 161-170.
- Paardekooper, P.C. 1977:5de druk, *Beknopte ABN syntaxis*. Uitgegeven in eigen beheer. Eindhoven.
- Paardekooper, P.C. dit nummer, *Opkomst en ondergang van ne/en, vooral dat bij niet-woorden*. www.Neerlandistiek.NL
- Pauwels, J.L. 1958, *Het dialect van Aarschot en omstreken*, I. Tekst. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.
- Pollock, J.-Y. 1989, 'Verb movement, universal grammar and the structure of IP,' *Linguistic Inquiry* 20, 365-424.

¹⁸ Een alternatief zou zijn om *geenmeer* in het functionele hoofd Q te plaatsen:

(i) [QP [Q' [Q geenmeer] [NP törf]]]

Norbert Corver- Meer over negatief meer

Rizzi, L. 1990, *Relativized Minimality*, MIT Press, Cambridge, Mass.

Sassen, A. 1953, *Het Drents van Ruinen*, Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, uitgegeven te Assen, Van Gorcum & Comp. N.V.

Stoett, F.A. 1923, *Middelnederlandsche spraakkuns*, Martinus Nijhoff, s'-Gravenhage.

Vanacker, V.F. 1965, 'Tegenstellingen bij een negatiesyntagme in de zuidnederlandse dialekten,' *Taal en Tongval* 17, 41-50.

Zwart, C. J. W. 1993, *Dutch Syntax*, Doctoral dissertation, University of Groningen.